

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

שער

ארבעה עשר

היכל

ששי

מאמרים
ת"ר נר הנובה,
בתולה נשאת

תרל"א

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מאה ושנים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר ז"ע ונ"ד שנה לנשיאותו

לזכות

חנה בת מרים רחל

בקשר עם יום הולדתה

לשנת הצלחה

ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

MAAMMAR
NER CHANUKAH, BTULAH NISEIT—5631

Copyright © 2004 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפייער פרעסס” ע”י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס „פאסיפיק פרינטינג”
Pacific Printing 784 E. 94th St. Brooklyn NY 11236. Tel. (718) 240-9607 Fax. (718) 240-0020

הוספה

חלק מרשימת הרה"ג הרה"ח ר' ברוך שניאור ע"ה
– אודות המאמר ד"ה בתולה נשאת תרל"א –

סיפתי* לו [לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע] אודות החתונה שלי שהיתה בפאדאבראנקע בשנת תרל"א שלשה שבועות אחר הסתלקות ר' פסח [ממלאסטאווקע].

ועלייתי לתורה הי' בשבת פרשת מקץ שקודם החתונה וכ"ק אביו [אדמו"ר מהר"ש] נ"ע הי' בבית כ' אבי [הרלו"צ] ז"ל, והתפלל בשבת הנ"ל בבית המדרש של אבי ז"ל, והי' עלייתו לתורה שלישי ואני הייתי מפטיר.

ואבי ז"ל ביקש ממנו לומר חסידות, ומקודם לא רצה כלל, ואחר כך אמר חסידות ד"ה בתולה נשאת כו', בערך שלושת רביעי שעה.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ימי החנוכה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „ת"ר נר חנוכה" ובסופו ד"ה „בתולה נשאת" מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע מש"פ מקץ שבת חנוכה תרל"א

המאמר ד"ה „בתולה נשאת" נאמר בש"פ מקץ תרל"א בקשר עם העלי' לתורה של הרה"ג הרה"ח ר' ברוך שניאור ע"ה שניאורסאהן (אביו זקנו של כ"ק אדמו"ר זי"ע). רשימת הרב"ש אודות אמירת המאמר נדפס לקמן בתור הוספה

מאמר זה הוא תדפיס מ„ספר המאמרים תרל"א" חלק א' שנמצא בדפוס.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וצינונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' יהונתן דוד שי' (בהרב"צ ע"ה) רייניץ.

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ד כסלו, ה'תשס"ה
מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ונ"ד שנה לנשיאותו
ברוקלין, נ. י.

(* ס' „רשימת הרב"ש" קה"ת, תשס"א) ע' עט.

[ש"פ מקץ, תרל"א]

[בקשר עם העלי' לתורה של הרב"ש ע"ה שניאורסאהן]

וע"פ כל הנ"ל יובן מארז"ל בריש כתובות בתולה נשאת ליום הרביעי, דלכאורה יפלא מפני מה ליום הרביעי דוקא. אך הענין הוא דהנה חטא אדה"ר הי' מה שלא המתין הזיווג על ליל ש"ק ואז הי' כל פריו קדש הילולים, ועי"ז נמשך כח ועוז לסט"א, ושורש ענין זה הוא בחי' חסרון המאורות, ועי"י יחוד חתן וכלה בקיום כל מצות נדה וחומרין מתקנים חטא עה"ד. ולכן בתולה נשאת ליום הרביעי שבו נתלו המאורות להורות שע"י מתקנים חסרון המאורות. וגם יום רביעי הוא דלי"ת שהוא מלשון דל כמו שנק' המל' טרם קבלתה טיפת דכר, ועי"י קבלת טיפת דכר נעשה מד' ה'.

אמנם כדי להיות יחוד חתן וכלה צ"ל תחלה אירוסין שהיא בחי' טבעת קדושין, וזהו כענין נר מצוה ותורה אור, וכפי' הא' שהנר הוא השמן ופתילה, שכמו שהשמן גורם האור שיאיר הפתילה בהדלקתה ושישתהא זמן כשיעור השמן הנתון, כמו"כ בחי' האירוסין הוא בחי' הטבעת קדושין דבר עגול, כענין לבושי' דמעשה המצות גורמים להוסיף אור בהמשכת אור התורה שהיא כמשל הנשואין בחי' יחוד פנימי, ולכן נק' מ"ת ביום חתונתו כו'.

קונטרסים ח"א. קצב, א"ב). וראה גם סה"מ תרס"ד (הוצאת תשנ"ד) ס"ע קפזח.
בתולה נשאת ליום הרביעי שבו נתלו המאורות להורות שע"י מתקנים חסרון המאורות: ראה אוה"ת ויחי שם שסא, ב: שיחוד חתן וכלה הי"ע חיבור ויחוד ב' המאורות שמשא וסיהרא שהם ז"א ונוקבא, וכיון ששמחת נישואין מורה על התחברות המאורות לכן נתקנו ביום רביעי דוקא שבו נתלו המאורות.
יום רביעי הוא דלי"ת. נעשה מד' ה': ראה בארוכה אוה"ת ויחי שם שסא, ב ואילך.
האירוסין. . לבושי' דמעשה המצות. . התורה. . כמשל הנשואין: ראה לקו"ת בחוקותי נ, א. במדבר טז, ג. בלק סח, ב. ברכה צא, א. סה"מ תר"ם ח"א ע' קמד ואילך. סה"מ מלוקט ח"ד ע' רלו ואילך. ועוד.
הטבעת קדושין דבר עגול: ראה תר"א ויגש מד, סע"ד. לקו"ת שה"ש מה, א. ובארוכה אוה"ת ברכה ע' איתתמה ואילך. וראה גם לקו"ת בלק עד, סע"ג. דרושים לשמע"צ צא, א. ועוד.

וע"פ כל הנ"ל יובן. . בתולה נשאת: מאמר זה ד"ה „בתולה נשאת" נרשם בגוכ"ק בעמוד בפ"ע בסיום ד"ה ת"ר נר חנוכה. ונאמר בקשר עם העלי' לתורה („אוף רופינש") של הרה"ג הרה"ח ר' ברוך שניאור ע"ה שניאורסאהן (אביו זקנו של כ"ק אדמו"ר), כמסופר בס' „רשימות הרב"ש" ע' עט – נדפס לקמן בהוספה. וכנראה אמר אז כ"ק אדמו"ר מהר"ש עוה"פ את המאמר ד"ה ת"ר נר חנוכה בתוספת התחלה וסיום ד"ה „בתולה נשאת".
בתולה נשאת ליום הרביעי: בהבא לקמן בפיסקא זו ראה אוה"ת ויחי שסא, ב ואילך. וראה גם לקו"ת צו י, רע"ד. אוה"ת לך לך (כרך ד) תשטז, ב. ברכה ס"ע איתתמג. יהל אור לתהלים ר"ע קלח.
חטא אדה"ר הי' מה שלא המתין. . על ליל ש"ק:
ראה בארוכה אוה"ת נח נט, ב. סב, סע"א. ביאווה"ז להצ"צ ח"א ס"ע טז"ז. וע' כ. כג. ח"ב ע' תרכח"ט. וראה גם אוה"ת בראשית מט, א.
ושורש ענין זה הוא בחי' חסרון המאורות: ראה בארוכה ד"ה ע"כ יאמרו המושלים תרצ"א (סה"מ

הי' שבירת הכלים ומחמת תוקפא דצפון הי' יכול להיות נמשך תוס' יניקה, כי עיקר יניקתם הוא מבחי' קו השמאל, ולכן היתה בדרום כדי שיהי' התגברות החסדים ולא יומשך יניקה כו'. אך הנה נר חנוכה הם שמונה נרות, שענין בחי' שמונה רומז לבחי' הבינה שהיא תמינאה מלמטלמ"ע, ולכן נר חנוכה משמאל שעי"ז מתקן בחי' קו השמאל, וכענין עבודת הלוי שמתקן קו השמאל ע"י שעובד הלוי הוא בחי' בינה, וכמו"כ הו"ע נר חנוכה שהם ג"כ שמונה נרות לרמז על בחי' בינה שעי"ז מתקן בחי' קו השמאל כו'. והוה כמו לע"ל שיהי' הכינור של שמונה נימין, כי כינור של בהמק"ד היתה רק של ז' נימין, פי' כינור הוא ד"ו נר, ונודע כי ד"ו הוא מספר שם הוי' ואיהו נהיר בנר כמ"ש בת"ז, ונמצא כי כינור של בהמק"ד הי' של ז' נימין הוא בחי' ז' פעמים הוי', ונר חנוכה שמונה נרות זהו ע"ד שכינור של ימות המשיח תהי' של שמונה נימין ח' פעמים הוי' גימ' יצחק, שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו', וע"י בחי' המשכת אור כזה מתקנים גם בחי' קו השמאל. וז"ע ותורה אור שהוא בחי' המשכת האור שמאיר למרחוק להאיר ולתקן גם בחי' קו השמאל כו'.

אמנם הנה כ"ז הוא כשיש מזווה בימין אז נר חנוכה בשמאל, להורות על בחי' תיקון קו השמאל, אבל כשלא יש מזווה בימין דהיינו שהפתח אינו חייב במזווה, אזי נר חנוכה היא בימין כמו כל המצות שהם בחי' ימין מקרבת, ולהורות שמתקנים קו השמאל ע"י נר חנוכה די במה שמדליקה על פתח הבית מבחוץ ברשות הרבים טורי דפרודא, להורות שגם רשות הרבים מתעלה ומתתקן ע"י נר חנוכה, שזוהו כוונה א' כמו ענין ההנחה בשמאל, שהוא בחי' תיקון קו השמאל כו'. וענין שייכות מזווה לנר חנוכה, זהו כענין מה שהעלאת הלויים תלוי בהנפת הכהן אותם, שדוקא כשהניף אותם אהרן אז היו יכולים להעלות ולתקן קו השמאל ע"י עבודתם בבחי' הוא כנ"ל, וכמו"כ מה שנר חנוכה מתקן קו השמאל זהו ע"י בחי' מזווה מימין, אמנם כשאין מזווה מימין אזי נר חנוכה מימין, ולהורות על תיקון בחי' טורי דפרודא די במה שמניחים אותה על פתח הבית מבחוץ כו'.

התורה . . המשכת אלקות. וראה גם תו"א מקץ שם מב, סע"ג: נר חנוכה הוא המשכת התורה כי היונים רצו להשכיחם תורתך. ועד"ז שם מג, ד: נר חנוכה משמאל הוא תורה אור. מה שנ"ח מתקן קו השמאל זהו ע"י בחי' מזווה מימין: נת' בד"ה זה עטר"ת, וז"ל: דעכשיו עיקר ההנהגה הוא מבחי' החסד ע"כ גם בתיקון קו השמאל צ"ל המשכה מבחי' החסד כו'.

שמונה רומז לבחי' הבינה . . תמינאה מלמטלמ"ע: בהבא לקמן ראה אה"ת חנוכה שם שכו, ב ואילך. סה"מ תרנ"ג ע' קעג ואילך. וראה גם לקו"ת תוריע כא, ד. כינור הוא ד"ו נר . . ואיהו נהיר בנר: ראה לקו"ת תוריע שם כא, ד. וז"ע ותורה אור . . המשכת האור . . להאיר ולתקן גם בחי' קו השמאל: ראה לעיל הערה ד"ה:

בס"ד. [ש"פ מקץ שבת חנוכה, ל"א]

ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ופי' התוס' דמיירי דליכא חצר וביתו עומד לרשות הרבים, אבל אם יש חצר לפני הבית מצוה להניחה על פתח החצר. ובגמ' דך"ב והיכא מנח לה ר' אחא בריה דרבא אמר מימין, רב שמואל מדיפתי אמר משמאל, והילכתא משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזווה מימין, וכתב הטור בשם אבי העזרי שאם אין מזווה בפתחו (והיינו שהפתח פטור ממזווה) מניחה מימין. וצ"ל מפני מה נר חנוכה משמאל, הלא המנורה הי' בדרום קו הימין, ולמה בנר חנוכה אמרו שתהי' משמאל דוקא כשיש מזווה בפתחו.

והענין הוא דעיקר הענין הי' שרצו להשכיחם תורתך, ושלחו להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, ונודע כי שור הוא בחי' קו השמאל, וקרן השור הוא בחי' הפסולת היוצא מקו השמאל, ולכן כשגברו מלכות

ת"ר נר חנוכה: לחלקו הראשון של המאמר (עד פיסקא: ועפ"ז יובן ענין נר חנוכה) ראה בקיצור סד"ה זה בתו"א מקץ מב, ג"ד. מג, ג"ד. אה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנ, א"ב. שם תתקנו, ב. לחלקו הב' של המאמר (פיסקא: ועפ"ז יובן ענין נר חנוכה, ואילך) ראה אה"ת חנוכה רפג, ב ואילך [ד"ה בכ"ה בכסלן]. לסיום המאמר (פיסקא: ועפ"ז יובן ענין מה שנר חנוכה) ראה אה"ת חנוכה שכו, ב [ד"ה כי אתה נר].

המאמר נדפס גם בס' לקו"ת תורת שמואל דרושי חתונה ע' מב ואילך. ונמצא בשינויים בד"ה זה תרמ"ב. ובד"ה זה בסה"מ תרנ"ז ע' לד ואילך. ונמצא בארוכה ובתוס' ביאור בד"ה זה בסה"מ עטר"ת ע' קמג ואילך. תרפ"ה ס"ע צו ואילך. ד"ה ואתה ברחמיך הרבים בסה"מ תרח"צ ע' קעה ואילך. וראה גם ד"ה זה בס' בש"י (כת"י 1063) קכה, א ואילך. סה"מ תרמ"ג ע' לה ואילך. תרנ"ו ע' שכד ואילך. תרנ"ט ע' ריח"ט. תשי"ד ע' 81 ואילך. וע' 87 ואילך. ד"ה זה תשד"מ. תשמ"ו. לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך.

שאם אין מזווה בפתחו (והיינו שהפתח פטור ממזווה) מניחה מימין: כ"ה גם בד"ה זה תרמ"ג ותרנ"ז שם. ועד"ז כ' בד"ה זה תרפ"ה שם: דאם אין מזווה בפתח מפני כי אינה חייבת מכמה דברים שצ"ל עד שיהי' חייב במזווה כמבואר במקומו, מניחו בימין, עכ"ל. ולפי"ז נמצא שרק אם הפתח

פטור ממזווה אזי מניח נר חנוכה מימין. אך בד"ה זה תשמ"ו כ': הדין שאם אין מזווה בפתח אזי נר חנוכה מימין נאמר בלשון שתום (ראה ר"ן לשבת כב, א. מרדכי שבת שם בהגה"ה. הגהות מיימוניות הל' חנוכה פ"ד ה"ז. טור ושו"ע או"ח ס"ר"ס תרע"א), ומשמע דגם אם זה שאין מזווה הוא היפך השו"ע, מ"מ גם אז נר חנוכה הוא מימין. עכ"ל. וכ"כ ברד"ה זה תשכ"ד (נדפס בקונט' בפ"ע ברוקלין תשנ"ט). וראה עד"ז בשל"ה מס' תמיד ענין חנוכה רמט, ב. [ולמעשה מרד"ה זה תרמ"ג שם שמביא ל' המאמר כאן, היינו פתח הפטור ממזווה" וכתב ע"ז: „וצ"ע"].

דעיקר הענין הי' שרצו להשכיחם תורתך: ראה גם תו"א וישב ל, רע"א. סה"מ תרל"ב ח"א ע' י"ט. וע' כו. וש"נ. ובארוכה סה"מ תרפ"ה שם ע' צו. תרח"צ שם ע' קעג. תש"א ע' 59 ואילך. סה"מ אידיש ע' 185. סה"מ מלוקט ח"ב ע' יט. ועוד.

ונודע כי שור הוא בחי' קו השמאל: ראה אה"ת ראה ע' תרפו ואילך. אה"ת נ"ך (כרך א) ע' תקצו ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שצח ואילך.

הפסולת היוצא מקו השמאל . . לתקן קו השמאל: ראה ד"ה זה עטר"ת: דעיקר יניקתם הוא מקו השמאל, דקו הימין אינו נופל למטה כ"כ כו', ורק מקו השמאל נופל בגקו"ט כו'. וטעם הדבר כי מקו הימין ההשפעה היא בבחי' קירוב וע"כ אינם יכולים

בית חשמונאי ונצחום תיקנו להדליק נר חנוכה על פתח הבית משמאל בכדי לתקן קו השמאל כו'.

ולהבין זה צ"ל מ"ש כי נר מצוה ותורה אור, שהמשיל מעשה המצות לנר שהיא הכלי שבה האור, או השמן ופתילה נק' נר, והתורה לאור שהוא המאיר. אמנם לפי פי' נר שקאי על שמן ופתילה הנה הוא הגורם לאור, שהרי בלתי השמן ה' הפתילה כלה בזמן מועט, וגם האור אינו זך ויפה, וע"י השמן עי"ז מתארך זמן ההדלקה וגם האור נעשה זך ויפה. וגם לפי פי' הנר שקאי על הכלי שבה נאחו השמן ופתילה והאור, הנה הכלי הוא מחזיק כל השמן ופתילה והאור. וביאור הענין הנה אנו רואים שהמצות נתלכשו בדברים גשמי' כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וסוכה בסכך גשמי וכן ד' מינים שבלולב וכדומה. והענין הוא כי הנה דברים אלו הגשמי' שורש שרשן הוא בבחי' התהו שקדם לתיקון רק שנפלו בשבירת הכלים, ולזה ניתן התומ"צ לברר ולזכך כל דברים אלו הגשמי' ולהעלותן לשרשן הקדום, והיינו ע"י שנוטל דבר הגשמי כמו סכך הסוכה ועושה ממנו מצוה דסוכה, אשר בצל סכך הלזה מאיר בחי' המקיפים דבינה, הרי מתעלה הסכך ממה שהי' תחלה תחת ממשלת הנוגה להיות כלי לרצון העליון ב"ה דמצות סוכה. או ד' מינים שבלולב, הרי ע"י

נר חנוכה . . . משמאל בכדי לתקן קו השמאל: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק [והוא תוכן מסיום המאמר פסקא: ועפ"י יובן ענין נר חנוכה, ואילך:] נ"ח משמאל בכדי לתקן קו השמאל כענין עבודת הלויים ועבד הלוי הוא, אמנם כ"ז כשיש מזוזה בפתחו, אבל אם הפתח אינו חייב במזוזה, אזי צריך להניחה בימין כמו כל מצוה שהיא בחי' ימין מקרבת, ולהורות על שהשמן הוא בחי' אור כענין ותו"א, לתקן קו השמאל די במה שמניחה בטפח הסמוך לפתח, ופי' רש"י בחצר או ברשות הרבים שזהו הוראה שמברר ומתקן טורי דפרודא.

לקבל משם, משא"כ קו השמאל שהשפעה היא בבחי' דחי', ומדחי' אחר דחי' יכולים גם הם לקבל כו'.

לנר שהוא הכלי שבה האור או השמן ופתילה נק' נר: פי' הא' (שהוא הכלי): ראה פירש"י ויקהל לה, יד ד"ה נרותיה: לוצי"ש בלע"ז (לאמפון), בזיכים שהשמן והפתילות נתונים בהן. פירש"י תצוה ל, ז ד"ה הנרות: לוצי"ש בלע"ז, וכן כל נרות האמורות במגורה כו'. פירש"י פסחים יא. א ד"ה כל: כל נר שבגמ' היינו הכלי קרושי"ל. (ועד"ז בפירש"י: תרומה כה, לו ד"ה את נרותיה. במדבר ד, ט ד"ה נרותיה. שבת כב, ב ד"ה נרות. מנחות פח, ב ד"ה נר של מקדש. וראה לקר"ש חט"ז ע' 325 ואילך).

פי' הב' (שהשמן ופתילה נק' נר): ראה תו"א מקץ לב, ב: שהנר נקרא ע"ש השמן כלשון רז"ל נר של

שמן נר של שעה. ועד"ז באוה"ת נ"ד (כרך א) ע' תקעו. ובתו"א מקץ שם לה, ב: ענין הנר הוא שקרוי ע"ש הפתילה כי היא עיקר הנר. – וראה ד"ה זה תרמ"ג ע"ש פי' לו: נר שבו ב' פי' . . . ושניהם הם כוונה אחת לענין זה שעיקר קיום האור הוא ע"י הנר. סה"מ תרכ"ט ע' ר. וראה גם סה"מ תרפ"ז ע' קמה. בצל סכך הלזה מאיר בחי' המקיפי' דבינה: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תמח ואילך. סידור עם דא"ח רסה, סע"א ואילך. אוה"ת בראשית (כרך ב) תכה, ב. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' פ"דה. סה"מ תרכ"ט ס"ע שטט. שעד. [ובהנסמן שם]. מתעלה . . . ממה שהי' תחלה תחת ממשלת הנוגה להיות כלי לרצון העליון: ראה תניא פי"ז (יא, ב). ובארוכה שם פל"ז (מ, ב) ואילך.

השמאל בימין שז"ע לאכללא שמאלא בימינא כו'. ומפני כי הלויים הם מבחי' קו השמאל היו צריכים להעביר תער על כל בשרם, כי מהשערות יכול להיות יניקה לחיצוני', לכן היו צריכים להעביר השערות בכדי שלא יומשך תוס' יניקה כו'. וגם כדי שיוכלו להעלות בחי' קו השמאל היו צריכים תנופה שיניף אותם הכהן תנופה לפני הוי', והיינו שבכדי שיוכל הלוי להעלות קו השמאל לשורשו זהו ע"י הכהן בחי' חסד שהוא בחי' המשכה לצורך ההעלאה שאח"כ. ויש לפרש זה בשני דרכים, הא' ע"ד מ"ש לכה דודי לקראת כלה שכדי שיהי' עליית בחי' כלה צריך להיות תחילה המשכה מבחי' דודי כו'. והב' ע"ד מ"ש אלה תולדות יצחק בן אברהם, יצחק הוא בחי' גבורות בחי' העלאות מבחי' הברורים שמלמטה, שע"י נעשה למעלה בחי' הצחוק והתענוג שז"ע יצחק מל' צחוק עשה לי אלקים, וכדי להיות תולדות יצחק היינו בחי' ההעלאה זהו ע"י אברהם איש החסד כו'. וכמו"כ יובן בענין הלויים שכדי שיוכלו הלויים להעלות ולתקן בחי' קו השמאל זהו ע"י הכהן איש החסד דוקא. ועיקר הטעם בזה לפי שעכשיו העיקר בחי' החסד ולכן נענש קרח על שלא רצה להיות טפל לאהרן איש החסד ורצה להגביר קו השמאל כו'. וזה הי' ג"כ חטא שלמה שאין כסף נחשב למאומה בימיו, כ"א רצה במדריגת מעלת הזהב שהיא על הכסף, ונענש ע"ז שנעשה הדיוט כו'. אמנם לע"ל יהיו הגבורות עיקר, וכמ"ש והכהנים הלויים בני צדוק ופי' בלק"ת מהאר"ז שלע"ל יהיו הלויים כהנים, וכמארו"ל שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, ומ"מ עכשיו העיקר הוא בחי' החסד, ולכן העבודה הוא שיהי' לאכללא שמאלא בימינא, וגם עיקר עבודת הלוי להיות ועבד הלוי הוא להעלות ולתקן בחי' קו השמאל הוא ע"י הכהן דוקא.

ועפ"ז יובן ענין מה שנר חנוכה הוא משמאל, והיינו כי ע"י נר חנוכה הוא בחי' תיקון קו השמאל, שהרי אמרו להם כתבו לכם על קרן השור שהיא בחי' לפני שור מהשמאל שאין לכם חלק באלקי ישראל, ולכן כשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום תקנו להדליק שמונה נרות בכדי להעלות ולתקן בחי' קו השמאל. והענין הוא דנרות המנורה שהיו בבהמק"ד היו ז' נרות ונר חנוכה מדליקין שמונה נרות, והיינו כי ז' נרות הם כנגד ז' מדות, ונודע כי המדות הם בחי' ענפין מתפרדין, ולכן היתה המנורה בדרום שאם היתה בצפון הי' נמשך יניקת החיצוני', כי במדות

שז"ע לאכללא שמאלא בימינא: ראה בארוכה לעיל ד"ה וישב יעקב ע' צח ואילך. [ובהנסמן שם]. הלויים . . . קו השמאל היו צריכים להעביר תער על כל בשרם: ראה בכ"ז לקר"ת אמור לב, א. קרח נד, רע"ב. תצא לו. ג. וראה גם לקמן ח"ב ד"ה ויקח קרח. לכה דודי . . . שיהי' עליית בחי' כלה צריך . . . המשכה מבחי' דודי: ראה בכ"ז מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' תנה. סה"מ פ"ח ע' קמט. סה"מ תרפ"ט ע' 81 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' מג ואילך. ע"ד מ"ש אלה תולדות יצחק בן אברהם: בהבא לקמן ראה בארוכה לעיל ד"ה ואלה תולדות. וש"נ.

נענש קרח . . . שלא רצה . . . לאהרן איש החסד . . . להגביר קו השמאל: ראה בארוכה לקר"ת קרח נד, א ואילך. אוה"ת קרח ס"ע תערב"ג. תרפא ואילך. תרפה ואילך. וראה גם לקמן ח"ב ד"ה ויקח קרח. ועוד.

חטא שלמה שאין כסף נחשב . . . מעלת הזהב . . . ונענש ע"ז: ראה בכ"ז זח"א רג, א. אוה"ת תולדות (כרך ד) תתיט, ב. תתכ, ב. לקו"ש ח"ה ע' 368. שלע"ל יהיו הלויים כהנים: ראה תניא פי"ג (ע, ב). ועפ"ז יובן ענין מה שנר חנוכה: בהבא לקמן (בפסקא זו ושללאחר"י) ראה אוה"ת חנוכה שם שכו, ב.

השמאל, שזהו ההפרש בין כהנים ללויים שהכהנים הם מקו הימין, ג' בחי' כהנים הם חח"ן כמ"ש במ"א, אמנם הלויים הם מקו השמאל, והיינו שעבודת הלויים הוא לתקן קו השמאל, כי ארז"ל עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת, שרוח צפונית בראו ולא גמרו, והיינו כי אם ה' נגמר רוח צפונית לגמרי ה' נמשך יניקה לחיצונים בריבוי כ"כ עד שלא ה' באפשרי לבררו ולתקנו, לכן בראו ולא גמרו בכדי שיוכלו לתקן גם רוח צפונית, אשר הגם כי לא גמרו מ"מ נמשך משם יניקה, ולזה הוא ענין התיקון לתקנו ולבררו, והיינו ע"י הקרבנות שקדשי קדשים שחיתתן בצפון, שע"י מתקנים קו השמאל בחי' רוח צפון, וכן הלויים ע"י עבודתם מתקנים קו השמאל. וזהו שאה"כ ועבד הלוי הוא, פ"י הוא בחי' עלמא דאתכסיא, כי לשון הוא מורה על דבר נעלם, וכנודע שאתה הוא כשמדברים לנוכה, אבל כשמדברים בלשון נסתר אומרים הוא, והנה עלמא דאתכסיא הוא בחי' בינה, ובבחי' בינה הוא התגלות עתיקא, ולכן אמרו בזהר ועבד הלוי הוא דא עתיקא היינו בחי' עתיק שמתגלה בבניה, ומבחי' בינה משם אינו נמשך שום יניקה לחיצונים, כי בינה היא בחי' דרוך עלמא דחירו חירות ממלאך המות, כי שורש יניקתם הוא רק מבחי' המדות אשר שם ה' שבירת הכלים, אבל בג' ראשונות לא ה' שבירת הכלים, כי חו"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשין, וכתוב ימותו ולא בחכמה, שבחכמה לא ה' שבירת הכלים, וכמו"כ בבניה, כי רק בז' תחתונות דש' ס"ג ה' השבירה ולא בג' ראשונות, ולכן ע"י הבינה מתקנים קו השמאל. והענין הוא בהיות ידוע כי אין הגבורות נמתקים אלא בשרשן, לפי שבשרשן לא נמצא כלל בחי' הדין. ואם כי בינה היא בחי' מקור קו השמאל, מ"מ מפני שחו"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשין הרי הם בבחי' התכללות, ומתמתקים הגבורות דבינה ע"י בחי' גילוי אוא"ס שמאיר בהם וכענין מ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומי, ורק בינה מינה דינין מתערין בסופה היינו בבחי' המדות, אבל בשרשה מתמתקת ע"י החכמה שורש החסד כו'.

ולכן ע"י עבודת הלויים שמעלים קו השמאל לשורשו היינו בחי' בינה, ובבינה הוא בחי' התגלות עתיק כנ"ל לכן ע"י נתקן קו השמאל, להיות מתכלל קו

ג' בחי' כהנים הם חח"ן כמ"ש במ"א: ראה ביאורו לאדהאמ"צ קלג, רע"א [וז"ל שם: דג' מדרי' יש בכהנים כו' המדרי' העליונה כו' הוא בחי' כהן גדול כו', והב' למטה הימנו הוא הנק' איש כהן וגם נק' סגן הכהנים כו', וכהן סתם הוא כהן הדיוט הוא מדרי' השלישית כו']. ביאורו להצ"צ ח"א ע' קיד. ח"ב ע' תרפח. תרצג. אוה"ת ויצא קפת, א. וראה גם סה"מ תרל"ה ח"א ר"ע קכג.

עולם לאכסדרא . . שרוח צפונית בראו ולא גמרו . . כי אם ה' נגמר . . ה' נמשך יניקה: ראה בכ"ז בארוכה אוה"ת ויקרא (כרך א) ע' ה ואילך. יהל אור לתהלים ע' רסא. וראה גם לקו"ת תזריע יט, סע"ד ואילך.

השמאל: ראה בכ"ז תו"א וישב כט, רע"ג. שערי אורה שער התנוכה ט, סע"ב ואילך. אוה"ת חנוכה שם רפג, ב ואילך. וראה (באו"א) סה"מ תרכ"ז ע' רמט"ג. וש"נ.

ועבד הלוי הוא . . בחי' עלמא דאתכסיא: ראה גם לקו"ת קרח נה, א. הוא . . דבר נעלם . . שאתה . . לנוכח: ראה סידור עם דא"ח לט, ג. פירוש המלות לאדהאמ"צ ס, א. ובכ"מ.

בינה הוא בחי' דרוך עלמא דחירו: ראה לקו"ת מסע"צ, א. דרושים לר"ה ס, ב ואילך.

וכענין מ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום: ראה לעיל ד"ה וישב יקב ע' צט. וש"נ.

עשייתם למצות לולב לקיים ציווי הרצון העליון של ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כו' מתעלה דבר זה הגשמי. וכן צמר הגשמי בעשותו ממנו ל"ב חוטין דציצית שרומזים ל"ב נתיבות חכמה מתעלה הדבר מגשמייתה להיות כלי לרצון העליון ב"ה דקיום מצות ציצית. וכן בתפילין כשעושה מקלף ד' בתים, וכתב ד' פרשיות בדיו גשמי על קלף גשמי מתעלה הקלף והדיו להיות כלי להשראת אוא"ס ב"ה, פרשת קדש היא כלי לאור החכמה, ופרשת והי' כי יביאך לבחי' הבינה, שמע והיה אם שמוע הוא בחי' דעת שנחלק לחו"ג. ועד"ז כל המצות פרטי' שכל ענינם הוא בחי' העלאת דברים הגשמי' להיות כלים להשראת אוא"ס ב"ה, להיות מכוון לשבתו להיות לו ית' בחי' דירה בתחתונים, פ"י תחתונים, הגם שלגבי' ית' אינו שייך לומר כלל לשון תחתון ועליון, כי את השמים ואת הארץ אני מלא בשוה ולית אתר פנוי מיני', והוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ונמצא כי לא שייך לומר כלל תחתון ועליון כמו שיכנה האדם באמרו תחתון ועליון על מקום גשמי שזה גבוה מזה. אך הכוונה הוא על בחי' מעלה ומדריגה, שבאצי' הוא האור באופן אחר לגמרי ואיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד. והגם כי לא נאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד כ"א איהו וחיוהי חד בפ"ע ואיהו וגרמוהי חד בפ"ע, שזה יורה שגם באצי' יש חלוקי מדריגות, וכנודע ממ"ש בע"ח שבכתר וחכמה מאיר אוא"ס בקירוב מקום, ובבינה בבחי' ריחוק מקום, ואין הכוונה ח"ו על בחי' מקום גשמי ח"ו, שהרי זהו עדיין למעלה אפי' משורש סדר זמנים, וזמן ומקום שניהם בבחי' א' ומחודשים כמ"ש במ"א, אלא הכוונה על מעלה ומדריגה, כמו שיאמרו על מי שהוא בר שכל גדול מאד נעלה יאמרו עליו שאדם גדול הוא, וכמארז"ל זהו שאמרו עליו אדם גדול הוא שהכוונה על מעלה ומדריגה, ובז"א מאיר ע"י חלון ובמל' ע"י נקב, מ"מ הרי גם בכלים דאצי' איהו וגרמוהי חד, וכדפי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי שהוא ית' מתייחד עם הכלים דאצי' להיות חד בהון לברוא בהן ועל

ל"ב חוטין דציצית שרומזים ל"ב נתיבות חכ': ראה לקו"ת קרח נב, ג. נב, ד ואילך. ובכ"מ.

פ' קדש הוא כלי לאור החכ' ופ' והי' כי יביאך לבחי' הבינה: ראה בכ"ז סידור עם דא"ח ז, סע"א ואילך. ובארוכה מאיר בינה שער התפילין (הוצאת תשמ"ה) קיב, א ואילך.

פ"י תחתונים . . הכוונה הוא על בחי' מעלה ומדריגה: ראה בכ"ז מאמרי אדה"ז ענינים ע' לג. וע' מ. תקס"ז ע' זה ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פל"ה (לט ב). אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך. אוה"ת סידור ס"ע שנו ואילך. ספר החקירה להצ"צ עד, סע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמח. תרכ"ט ע' שע. [ובהנסמך לקמן הערה ד"ה: וכנודע . . שבכתר].

לא שייך לומר כלל תחתון ועליון . . אך הכוונה הוא על בחי' מעלה ומדריגה: בד"ה זה עטרתי' שם מעיר ע"ז: היינו מצד האור פנימי (ועמ"ש בלקו"ת ד"ה יקח קרח ספ"א), ולפי"ז י"ל דעם היות דאת השמים כו' מ"מ שייך מעלה ומטה במדריגה.

לא נא' איהו וחיוהי וגרמוהי חד כ"א איהו וחיוהי חד בפ"ע: ראה בארוכה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמו ואילך. וש"נ. המשך מים רבים תרל"ז ע' לו. וע' לט ואילך. וע' קסה. המשך וככה תרל"ז פע"ז (ע' קכא). המשך תער"ב ח"א ע' שא ואילך וע' שסו. סה"מ תשט"ז ע' 510 ואילך. ועוד.

וכנודע . . שבכתר וחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום ובבינה בבחי' ריחוק מקום: ראה [נוסף להנסמך לעיל הערה ד"ה: פ"י תחתונים] המשך וככה תרל"ז פכ"ט ואילך. סה"מ תר"ן ע' רפב ואילך. המשך תער"ב ח"א ס"ע סב ואילך. וע' עד. סה"מ עזרי"ת ע' קפת ואילך. תשח"ז ע' 452 ואילך. תש"ל ע' 25 ואילך. וע' 36 ואילך.

חמן ומקום שניהם בבחי' א' ומחודשים כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת ברכה צח, א. סידור עם דא"ח רעו, א. וראה גם שעוהו"א פ"ז (פב, א). לקו"ת בהר מא, א. ועוד.

באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי: ס"כ (קכט, א).

ידן בחי' בריאה יש מאין, שזהו כח אלקי שהרי אם מתכנשין כל באי עולם אינם יכולים לברוא אפי' כנף יתוש א', ונמצא כי עולם האצי' הוא בחי' אלקות. אבל ענין בריאה יצי' עשי' הם מאין ליש שהם נבראים, והמלאכים דבריאה הם נבראים מיוחדים שהרי מובן שהם פחותים במדריגה הרבה מבחי' האצי' שנק' רק בשם גילוי ההעלם, והיינו שאלקות הוא בחי' מה שאינו מושג כלל לרוב העלמו, וכענין מה שהכתר נק' בשם בחי' חשך כמ"ש ישת חשך סתרו, ואצי' נק' מה שנתגלה לקרוא בשם חכמה ובינה, נק' בשם גילוי ההעלם מאלקות כו', משא"כ בי"ע הם יש מאין. ומ"מ גם בבי"ע אינו דומה, שהרי בבריאה מאיר גילוי אוא"ס יותר, וכנודע ממ"ש בת"ז שאימא עילאה מקננא בכריאה, וביצי' ז"א בחי' שית ספירן מקננא ביצי', ובחי' מל' אימא תתאה בעשי', הרי שכל מה שנתלשל יותר מתרחק ומתמעט האור יותר, עד שבריווי ההשתלשלות נשתלשל ונברא עוה"ז הגשמי אשר בה העלם והסתר גמור. ולזה נק' בשם תחתון להיותו תחתון במעלה, שהאור נתעלם בהעלם אחר העלם עד שנעשה חשך לגמרי, וכל פרטי הנבראים אשר נבראו בעוה"ז מקבלים שפע חיותם מבחי' ק"ב. ולזה נתנו המצות לצרף כל דברים הגשמיים להיות מכוון לשבתו, שע"י המצות שעושים רצונו הנה עי"ז מזדכך דבר הגשמי שקיבל חיותו מק"נ להיות כלי להשראת אוא"ס ב"ה, והרי זהו קירוב גדול שמקרבין הדבר הגשמי לאלקות וממילא מתקרב הניצוץ אשר בה להתעלות בעילוי אחר עילוי עד שמגיע לשרשו הקדום כנ"ל ויתרון האור הוא מתוך החשך כו'. ולזה נק' המצות בשם נר, שכמו הנר הוא כלי שבה נאחז האור, כמור"כ המצות הם כלים להשראת רצונו ית', ולכן רמ"ח מ"ע ותרין דרועין גימ' נר.

והנה בענין המצות יש מצות שהם שייכים בלבושים, כמו ציצית הוא כשנושא בגד של ד' כנפות, ויש מצות שהם תלויים במזון כמו ברכת הנהנין וכדומה, ויש מצות התלוי' בבית כמו מזווה שכותבין ב' פרשיות דק"ש וקובעין על מזוזת הבית, להורות שהבית וכל אשר בה מתעלה ע"י המזווה כו'. ולשון מזווה הוא זו זה, זו קאי על נש"י שנק' עם זו כמ"ש עם זו יצרתי, וזה קאי על הקב"ה שנק' זה אלי כמ"ש זה אלי ואנוהו, והמ"ם שבתבית מזווה קאי על מ' יום שהי' משה בהר לקבל התומ"צ.

עולם האצי' הוא בחי' אלקות . . שנק' רק בשם גילוי ההעלם: ראה תו"א משפטים עה, ד. עו, ב. ובארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' רצב ואילך. אוה"ת בלק ע' תקפד ואילך. ואתחנן ע' קפו ואילך. ענינים ס"ע רא ואילך. ס"ע רס"ח. המשך תרס"ו ע' קס ואילך. תער"ב ח"א ע' יא ואילך. ח"ב ע' תרלט ואילך. לקמן ע' קלח. נק' המצות בשם נר . . הוא כלי שבה נאחז האור: כ"ה לפי' הא' בנר (שנת"ל בתחילת המאמר) שקאי על הכלי שבה נאחז האור. ובד"ה זה עטר"ת מבאר מה שהמצות נק' בשם נר גם לפי' הב' (שנת"ל) שקאי על השמן ופתילה, וז"ל: שנמשלו המצות לנר כו' שע"י הביור מיתוסף אור, וכמו השמן שע"י

האור מתארך והאור זך ויפה, כמור"כ ע"י בירור הניצוצות מיתוסף אור כו'. המצות הם כלים להשראת רצונו ית': ראה תו"א מג"א צו, א. שהבית וכל אשר בה מתעלה ע"י המזווה: ראה תו"א מקץ שם מב, סע"ג. מג, ד. אוה"ת חנוכה שלד, א. שם (כרך ה) תתקנ, ב. קרח ס"ע תשב. סה"מ תרכ"ו ע' קמו. תרכ"ט ע' רנו. שט. עטר"ת ע' קמה. תרנ"צ ע' קפ. ולשון מזווה הוא זו זה: ראה אוה"ת חנוכה שלא, א ואילך. שלה, א. ואתחנן (כרך ו) ע' ברפג ואילך. סה"מ תרנ"ט שם ע' ריח. לקוטי לוי"צ לזהר ח"א ע' רמא. ח"ב ע' תנג.

ונמצא כי תיבת מזווה מורה על החיבור דנש"י עם אלקות, כי ע"י המצות מתחברים נש"י לאלקות. וזהו שמברכין על כל מצוה אשר קדשנו במצותיו וצונו, שפי' וצונו לבד לשון ציווי הוא לשון חיבור שע"י שמקיימין רצונו ית' עי"ז מתחברים ומתדבקים נש"י לאלקות, וה"ז בחי' ימין מקרבת שמתקרבין נש"י לאלקות, וגם כי נת' לעיל שע"י המצות מעלים כל דברים הגשמי' לאלקות שזהו בחי' ימין מקרבת. ולכן מזווה מימין להורות על בחי' הקירוב שנעשה ע"י המזווה עד"מ, שהבית וכל מה שכבית מתעלה ליכלל באלקות, וכן עד"ז הוא כל המצות שהם בחי' העלאות בד"כ להעלות דברים הגשמיים כמשנת"ל.

אמנם ענין בחי' התורה היא בחי' המשכה מלמעלה למטה, שהרי כל היושב ועוסק בתורה ממשיך המשכת אלקותו ית' למטה וכמארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שה"ע המשכת אלקותו ית' למטה, ולכן אמרו כל התורה היא שמותיו של הקב"ה, וכמו מי שקוראין אותו בשמו ה"ה בא ופונה לקוראו, כך ע"י שקורא בתורה שהם שמותיו של הקב"ה עי"ז הקב"ה קורא ושונה כנגדו שנמשך המשכת אלקותו ית', והמשכה זו היא בחי' המשכה פנימיות וכנודע ממ"ש במ"א בענין ותורתך בתוך מעי, וכתוב לכו לחמו בלחמי שכמו שהלחם בו וע"י נמשך חיות פנימי לאדם, ואינו כמו הלבושים שהם ג"כ גורמים חיות לאדם אבל זהו בבחי' מקיף, משא"כ הלחם הוא מחי' בבחי' המשכת החיות דאור פנימי כו', וכמור"כ יובן שמה שנמשלה התורה ללחם שהוא בחי' המשכת אלקות בבחי' אור פנימי כו'.

ועפ"ז יובן ענין נר חנוכה משמאל פי' שמתקן גם בחי' קו השמאל. דהנה כתיב ועבד הלוי הוא, ואיתא בזהר הוא דא עתיקא, ונודע כי הלויים הם מבחי' קו

התורה . . המשכת אלקות בבחי' אור פנימי: בד"ה זה עטר"ת מוסיף כאן (ועפ"ז מובן השייכות דנר חנוכה אל התורה): וזהו שהתורה ירדה למטה יותר מהמצות, דמצות הגם שנתלבשו בדברים גשמיים הרי כ"ז הוא בדברים המתירים, ומל"ת שהו בדברים האסורים ה"ז בדרך דחי' כו', והתורה מתלבשת גם בדברים האסורים כו', וכמור"כ בטענות דשקר מתלבשת התורה לברר האמת ובעניני טומאה וטהרה כו', והיינו להיות שהתורה היא מבחי' עצמות א"ס ע"כ יכולה לברר ולתקן גם בדברים התחתונים לגמרי כו'. וזהו ג"כ ענין נר חנוכה שהוא לתקן את קו השמאל.

ועפ"ז יובן ענין נר חנוכה משמאל: בהבא לקמן בפסיקא זו ושלאתר"י ראה אוה"ת חנוכה רפג, ב ואילך. ועבד הלוי הוא . . דא עתיקא: נת' בתו"א לך לך יא, סע"ב.

וצונו לבד ל' ציווי הוא ל' חיבור: ראה גם לקו"ת חוקת נו, ג. פנחס עו, א. מסעי צב, ג. אוה"ת בשלח ע' תלב. תסא. סה"מ תרכ"ז ע' רמח. תרכ"ט ע' לח. רסא. שו. ועוד. וראה לקו"ש ח"ו ע' 30 ואילך הקשר בין ב' הפירושים. כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו . . המשכת אלקותו ית' למטה: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז ע' תסג ואילך [ונהנסמן שם בתחילת המאמר]. תרל"ב ח"א ע' רמב ואילך. וש"נ. וכנודע ממי"ש במ"א בענין ותורתך בתוך מעי: ראה תניא פ"ה (ט, סע"ב ואילך). תו"א מקץ לג, ד ואילך. לקו"ת ראה לג, ב. עטר"ת ראש מז, א. דרך מצותיך קלג, ב. קמו, ב. המשך מים רבים תרל"ז ע' קלו. ובכ"מ. הלבושי' . . זהו בבחי' מקיף: בד"ה זה עטר"ת מפרש שהכוונה על המצות שהם בבחי' מקיף. עיי"ש.